

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felölös szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám.

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

Nagybecskerek, 1902.

XXXI. évfolyam. 137. szám.

Előfizetési árak:

Égész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy óra ——— 2 .
— Egyes szám ára 3 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Szerda, június 18.

Nagybecskerek egészségi viszonyai.

Írta: Dr. Fialowski Béla.

Nagybecskerek, június 18.

II.

A másik panasz, amely Nagybecskerek város egészségi viszonyairól szól, az, hogy a tifusz — hasihagymáz — állandóan honolna itt s legtöbbször járványszerű kiterjedésű volna. Ezen állítás jogosulatlan voltát legjobban igazolják az alábbi statisztikai adatok, amelyeket, mint a közlemény egyéb helyein felvettek, dr. Weitzerschan József városi főorvos és dr. Menczer Izidor városi orvos által vezetett hivatalos feljegyzésekből szives engedelmök alapján vettem s amelyek szerint Nagybecskereken az utolsó öt évben a tifusz a következő elterjedést mutatta:

1897-ben volt 134	tifusz eset, ezek közül elhalt 43
1898-ban " 52	" " " " " 18
1899-ben " 36	" " " " " 13
1900-ban " 33	" " " " " 9
1901-ben " 34	" " " " " 8

Eltekintve attól, hogy a tifusz eseteknek fentjelzett számai Nagybecskerek város 26.000 lakossági számához arányítva nem oly valami különös, mert ily számarányokat hazánk több városa is mutat a tifusz tekintetében, de főleg a fenti számokból kétségkívül kiolvasható az, hogy a tifusz esetek száma 1898-ban hirtelen oly csökkenést mutat s azóta a tifusz állandóan oly csekély számban fordul elő és az előforduló esetek oly könnyű lefolyásúak, mit a halálzási szám aránytalan lecsökkenése mutat, hogy szinte meglepő ezen hirtelen változás. Pedig ezen elvitázhatatlan ténynek meg van az oka. A tifusznak ily hirtelen csökkenését és évek óta állandóan csekély számban való felléptetését könnyű lefolyását Nagybecskerek városának jó ivóvízzel való ellátása idézte elő.

Kétséget sem szenved, legalább a meg-

figyelések és vizsgálatok beigazolták, hogy a tifusz elterjesztésénél az ivóvíznek jutott gyász szerep s nevezetesen a tifusz-méreggel szennyezett ivóvíz terjeszti a betegséget; a tifusz mérge pedig a tifuszos betegek ürülékével jut direkte vagy indirekte az ivóvízbe. A Béga vízében nemcsak a víz zavarosságát előidéző, szabad szemmel is látható, undort okozó idegen anyagok uszkálnak, hanem a szabad szemmel nem is látható, a fentjelzett betegséget létrehozó mérges anyagok is vannak s így érthető hogy a Béga vízének élvezete többé-kevésbé mindig veszélyes.

Nem igényel magyarázatot ennél fogva, hogy a dr. Plechl Szilárd vármegyei főorvos, dr. Weitzerschan József és dr. Menczer Izidor városi orvosok kezdeményezése és szorgoskodása és dr. Grandjean József polgármester az ügy iránt való buzgólkodása folytán készített mélykutak közegészségi szempontból minő fontos szerepet játszanak, mert ezen mélykutak a tifusz megbetegedések számának csökkenését tényleg maguk után vonták.

Ily körülmények közt szinte csodálatos, hogy Nagybecskerek város lakosainak nagy része még mindig Béga vizet iszik.

Nagybecskereken a nyári és őszi hónapokban szoktak szörványosan súlyos gyomor és bélhurutok előfordulni, melyeket súlyosabb jellegűknél fogva a helybeli orvosok egy része „becskereki tifusz”-nak keresztelt el. Ezen megbetegedésre az a jellegzetes, hogy bárminő súlyos, ijesztő képet ölt is, egy heti, másfél heti fennállás után gyógyulással végződik.

Ezen súlyos gyomor-bélhurutok azonban sem a tifuszzal, sem az ivóvízzel nem kapcsolatosak, hanem inkább a délvideki nyári hőséggel s az ennek kapcsán gyorsan romlásnak induló ételek és gyümölcsök élvezetével függnek össze.

Az idei év első hónapjaiban az orvosi bejelentések szerint összesen 27 tifusz megbetegedés fordult elő Nagybecskereken, de oly enyhe lefolyással, hogy ezek közül összesen csak 2 egyén halt el. Ezen esetek okozták az indokolatlan ijedtséget és félelmet.

A többi fertőző bántalmakról (vörheny, difteritisz, kanyaró, hökhurut, torokgyík stb.) alig érdemes szólni, mert ezek Nagybecskereken járványszerű kiterjedést ritkán érnek el, mit a városi orvosok által vezetett hivatalos statisztikai adatok igazolnak, szörványosan pedig ily számú lakosság mellett épp úgy, mint másutt egyikök vagy másikuk mindig fordul elő és teljesen sem itt, sem másutt kiirtani őket sehol sem sikerül.

Mindezekből látható, hogy Nagybecskerek városa és vidékének egészségi viszonyai nem rosszabbak a többi alföldi városok egészségi viszonyainál és hogy Nagybecskereknek maláriás, és tifuszosnak való elhíreszteltsége semminemű alappal nem bír.

Nagybecskerek város fekvésének megfelelően magán hordja az alföldi éghajlat jellegét. A nagyon hideg szeles tél hirtelen majdnem minden átmenet nélkül csap át a meglepő, rögtöni légváltozásokban gazdag nyári tikkasztó hőségbe, mely alatt a szárazság oly fokúvá válik, hogy a növényzet eső hiányában korán kiszárad, megsárgul s ugyanekkor az utakat vastag por lepi el, melyet a majdnem mindig fujdogáló szél nagy felhőkben hord szíjjel. Ezekhez járul, hogy Nagybecskerek csatornázva nincsen, házainak legnagyobb része alföldi szokásnak megfelelően alacsony, nem alápincézett, vert falu épület, árnyékos sétaterei, kiránduló helyei nincsenek, az egész környéke fanéklü rónaság, hol a szem sehol nyugvó pontot nem talál.

Világos tehát, hogy ezen oknál fogva

A „TORONTÁL” tárcája.

Csalás.

Sára föl kacagott:

— Hiába beszéltek, Jancsi kitűnő partie és ami fő, hü hozzám — az ostobaság.

A két leány látható érdeklődéssel leste szavait.

Betti, a szerelmes szemű kis bakfis sóhajtott:

— Oh, de még két évig kell reá várni!

Meglátszott rajta, hogy ő nem volna képes erre.

Jolán a márványszépség örökösén kételkedő mosolyával kérdezte:

— Vajjon megtudod-e ám két évig tartani?

— Arról is gondoskodtam — mondta Sára megnyugtatóan.

A kis szenvedélyes Betti ismét kifakadt:

— De én Istenem, mindig csak várni, várni! Hisz' így két év egy örökkévalóság.

Sára megint kacagott:

— Csak nem gondolod, édesem, hogy az alatt egyebet sem teszek, mint sóhajtozok és a holdvilágot falom? Dehogy, fiacskáim. Flirtelek én addig rengeteget!

Bettinek felragyogott a szeme; közelebb húzódott Sárahoz:

— Mondd édes, hogyan flirtelsz? Mi az a flirt?

— A flirt, gyermekeim? Olyan szerelemféle. Legalább néhány hétig tart és legfőleg néhány csókig mehet.

Jolán gúnyosan mosolygott:

— És te ilyen körülmények között is hiszed, hogy megtarthatod a fiút?

— Hogyne! Mondtam már, hogy van egy biztos módszerem az elhidegülés ellen.

A két leány mohón leste szavait:

— Mi az?

Sára keresgélte a zsebében és elővett egy összehajtogatott papírost.

Körülbelül minden héten irok neki egy ilyenforma levelet. Hallgassátok!

Betti és Jolán a háta mögé álltak s együtt olvasták.

„Maga édes, maga szép, maga kedves, maga bájos, maga imádott egyetlen Jancsikám!

Ismét éj van, ismét egyedül vagyok és ismét magára gondolok. Mert nekem csak egy hitem, egy örömöm, egy boldogságom, egy gondolatom van, maga.

Ha tanulok? Teleirom a könyv szélét a maga nevével. Jancsi, Jancsi, Jancsi . . .

Ha olvasok! A hős alakjának magához kell hasonlítania.

Ha irok? Maga lebeg folyton lelki szemeim előtt; magát látom mindenütt és mindenben.

Ha szórakozom? A zene hangja azt sugja, mondja, kiabálja, ordítja felém: Jancsi, Jancsi, Jancsi . . .

— Mi maga nekem?

— Mindenem.

— S mi vagyok én magának?

— Semmi!

Mert ilyen az élet. Tegnap még maga fetrengett lábaimnál, könyörögve pillantásomért, esdekelve egy mosolygásomért, haldokolva egy csókomért.

S ma? Talán én tehetném mindezt.

— Akarja?

Akarja, hogy modern Petrarkaként zengjek magához? Akarja, hogy kövessem folyton lépteit?

Akarja látni szerelmem nagyságát, hűségem végtelenségét? Akarja?

Mert magának csak akarnia kell s én ott vagyok ma, ahol tegnap maga.

. . . Emlékszik arra a szép verőfényes reggelre, mikor magával megszöktem?

. . . Nem messze mentünk . . . Maga fáradt-e el, én-e? Nem tudom.

. . . Akkor még én akartam s maga? Jött.

. . . Jött velem vakon, szerelmesen; hagyta magát vezetettetni általam bárhová . . .

Milyen ut volt az!?!?

S nem történt semmi, éppen semmi. Két csókivágytól epedő halvány alak bejárt rengeteg földet karöltve, egymáshoz simulva, együtt; anélkül, hogy egy csók cuppant volna el, hogy egyetlen egyszer érintkeztek volna csak pillanatra is ajkaink.

— S miért?

Én nem akartam; maga? Nem mert.

Aztán hazavitt . . .

Éj volt, én egyedül voltam és magára gondoltam . . .

. . . Most ismét éj van, ismét egyedül vagyok és ismét magára gondolok . . .

— Sára egy nagyot kacagott:

— Nos? — kérdezte, diadalmasan lengetve a levelet.

A márványszépség megvetően nézett végig rajta:

— Ez csalás — vetette oda.

A szerelmisszemű Bettike még odasimult a kacagó leányhoz s megcsókolta:

— Oh de édes, de okos vagy te!

Aztán a fülebe sugta:

— Taníts meg engem is így — csalni!

Márton Gaby.

máshonnan, főleg hegyes vidékről ide származó egyének nehezen akklimatizálódnak itt.

Nagybecskerekén, klimájánál, fekvésénél és a fenti viszonyainál fogva tehát az alföld domináló betegsége, a tuberkulozis nemcsak honol, hanem uralkodik is. E téren sok tenni való van, miáltal egyuttal Nagybecskerek városa egészségi ügyén is segítve volna. Árnyékos sétaterek létesítése, a város szélén levő ernőnek kiránduló helylyé való átalakítása és állandó, célszerű, olcsó közlekedési eszközei révén hozzáférhetővé tétele, a köztisztaság emelése, szárazság idején a város utcáinak szorgalmas locsolása, a város környékének befásítása s a mennyire lehet a város csatornázása, szóval ezek mind oly intézkedések, melyek révén ugy az egyes, mint az összeség nyerne.

Egyelőre annak is örülhetünk, hogy a közegészségi ügyek megyei és városi intézői az itt honoló s nagy elterjedésű megbetegedésre, a tuberkulozusra, már reá irányították figyelmüket s a megyénkbeli köz-kórházaknak a körülményeinknek megfelelő módon tüdőbetegek számára berendezett szanatóriumokkal való összekapcsolása tervbe van véve.

Szóval e téren is fognak javulni idővel a viszonyok s a kórkövetelte berendezések létesítetté fognak s ezek által Nagybecskerek városának egészségi viszonyai javulni fognak.

Egyházmegyénk papsága és a pángermánizmus.

— június 18.

Egyes lapok mostanában azzal gyanúsítják a csanádegyházmegyei papságot, hogy néhány igazgató pángermán törekvéseit a délvidéken, nevezetesen Torontól és Temes megyében nemcsak hogy nem akadályozzák, hanem még pártolják és elősegítik.

A csanádegyházmegyei katolikus papság, a mely mindenkor erős oszlopa volt a magyarságnak, nem szorul a mi védelmünkre ezekkel az alantjáró gyanúsításokkal szemben s azért egyszerűen közreadjuk az ócsanádi esperesi kerületnek legutóbbi gyűlésén Pacha István csanádkerületi esperes és nagyszentmiklósi plébános indítványára hozott határozatát, amely határozat teljesen elégséges válasz lesz a gyanúsításokra.

A határozat szól pedig a következőképen:

Ujabbán sok hirlapi közlemény, az ország-házban több beszéd, általán pedig a magyar közvélemény sokat hangzott, hogy hazánk délvidékén, nevezetesen Temes- és Torontálmegyékben terjed a pángermánizmus; megvádolták e hazafiatal törekvésekkel az e megyékben lakó német ajku katolikus híveket, de egyesek attól a gyanúsítástól sem riadtak vissza, hogy e mozgalmakat a katolikus lelképásztörök nemcsak nem akadályozzák, ellenkezőleg pártolják, elősegítik.

Mi tehát, az ócsanádi esperesi kerület papsága kijelentjük, hogy a reánk bizott német-ajku katolikus hívek ma is ugyanazzal a szeretettel ragaszkodnak a magyar állameszméhez, hazához, a melylyel apái a szabadságharc alatt vértüket ontották a magyar szabadságért; s ha itt-ott fel is bukkant egy-egy idegenből jött lelketlen bujtogató, szava — tudunkkal — visszhangra nem talált; híveink a kéretlenül házukba küldött pángermán újságokat el nem fogadták, azokra elő nem fizettek.

A mi pedig azt a vádat illeti, hogy a szóban levő német ajku kath. hívek lelképásztörök eme hazafiatal mozgalmakat tétlenül nézik, sőt elősegítik, azt a magunk részéről mint alap nélkül való meggyanúsítást a leghatározottabban és legerélyesebben visszautasítjuk, a következőkről tevéen egyuttal nyilant, férfiasan vallomást:

Az ócsanádi esperesi kerület a hazáját, Jeruzsálemet megkönyező Jézustól tanulja a hazaszeretetet, s a mint az isteni Mester egyéb parancsait és erényeit teljes erejétől megtartani, követni iparkodik, a magyar haza szeretetében is soha megfoghatkozni nem fog, híveinek utánzásra való példát óhajt nyújtani; azonkívül mi, az ócsanádi esperesi kerület papsága, a szó szoros értelmében Szent-Gellért vértanu s első csanádi püspök nyomdokaiban járván, követni akarván most kegyelmes főpásztörök, Dessewffy Sándor csanádi püspököt: a nemes hazaszeretet tündöklő példáit tartjuk szem előtt.

Ennélfogva mindnyájan — bármily nyelvű anyától születünk legyen — teljes lélekből ragasz-

kodunk ahhoz a magyar hazához, a melyhez apáink is ragaszkodtak, s a melynek hantjai alatt esontjaik porladoznak; szeretjük azt a magyar hazát, a melynek fiai vagyunk, s a melynek jótéteményeit élvezzük; egy szóval szívből-lélekből magyaroknak valljuk magunkat: a magyar nemzet törekvései, a magyar haza öröme, bánata, a mi vágyunk, törekvésünk, örömünk, bánatunk; végül a magyar hazáért készek vagyunk bármily áldozatra, első sorban pedig teljes erőnkkel azon iparkodunk, hogy híveinket bármily hazafiatal befolyástól megóvjuk, hogy őket a magyar haza szeretetében megtartsuk, erősítsük.

Tanítók és tanügybarátok figyelmébe.

— június 18.

A délmagyarországi tanítóegylet elnöksége lelkes felhívást intéz Délmagyarország tanítóságához és tanügybarátaikhoz, abból az alkalomból, hogy e 36 év óta oly szép sikerrel működő egylet Versecen tartja nagygyűlését, ahol, mint ismeretes, augusztus havában gazdasági kiállítás lesz.

Hosszabb bevezetés után, mely érdekesen fejtegeti különösen a Délvidék közgazdasági viszonyait, a felhívás így szól:

Versec város törvényhatósága, támogatva a város hazafias társadalmá által, f. évi augusztus hó 15-dikére ipar és mezőgazdasági kiállítást rendez, mely kiállítás sikerének biztosítása érdekében többek között Délmagyarország tanítóságának támogatását is kereste, midőn annak szükségességére és hasznos voltára utalva, a Délmagyarországi Tanítóegyletet fölkérte, hogy ez idei egygyűlését Versec városában, a mezőgazdasági- és iparkiallítás ideje alatt tartsa meg.

Tisztelt kartársak! Versec város törvényhatósága, midőn az általa rendezendő mezőgazdasági- és iparkiallítás alkalmából egyletünket eme kitüntető meghívással megtiszteli, nem pusztán csak udvariasságot tanusít. Nem, hanem azzal mintegy el akarja ismerni azt, hogy a tanítóság Délmagyarország társadalmában számot tevő tényező, mely a társadalmi közügyek végzésében üdvösen befolyhat. És midőn ezt elismeri, egyuttal dokumentálja azt, hogy Délmagyarország társadalmá törekvéseiben a tanítósággal csakugyan összeforr és vele karöltve jár.

Kartársak! Versec város törvényhatósága, midőn velünk szemben illetéknépen cselekszik, oly tiszteletet tanusít állásunk iránt, mely tisztelet nagysága előtt a háláérzelem nyilvánításával meghajolunk.

Ennek hatása alatt állunk most is, midőn a kitüntető meghívásnak készséggel engedve, a „Dél. Tanítóegylet“ XXXVI. nagy- és közgyűlését folyó évi augusztus hó 21., 22. és 23. napjaira kitűzzük és arra Délmagyarország tanfőfiatit és tanügybaráit jelen felhívásunkkal tiszteletteljesen meghívni szerencsénk van.

Tisztelt kartársak, nagybecsült tanügybarátok!

Itt az alkalom. Mutassuk meg, hogy nemcsak szóval, hanem tettel is lelkesedünk a hazafias irányú törekvések iránt. Föl tehát Versecre a mezőgazdasági- és iparkiallítással egybekötött délmagyarországi XXXVI. tanítógyűlésre. Tanítónak, tanügybarátnak egyaránt bő alkalmá nyílik ott közös tanulmányra és közhasznú tapasztalatok szerzésére úgy, mint hazafias kötelességének teljesítésére.

Versec városa a magyar vendéglátás igaz szeretetével nyitja meg előttünk kapuit. Versec város hazafias polgársága és előre törekvő társadalmá a legmesszibbre menő előkészületeket teszi már most is arra nézve, hogy a nemzet nap-szamosait, a tanítókat annak idején méltóan fogadhassa és ottléteket minél kellemesebbé és kedvesebbé tehesse.

Tanítók, szeretett Kartársak!

Versec város hazafias polgársága igaz szeretetével ajándékoz meg bennünket, midőn ily messzire menő előkészületeket tesz fogadtatásunkra. Viszonzozzuk e szeretetet! Mutassuk meg, hogy erre méltók vagyunk. Gyülekezzünk augusztus 25-én teljes számban Versecen. Buzdítsuk a tanügy igaz barátait, a mezőgazdaság és ipar értelmes elemeit arra, hogy velünk tartva a verseci mezőgazdasági és iparkiallítást minél számosabban látogassák meg.

A Délmagyarországi Tanítóegylet a verseci tanítógyűlés rendezése alkalmával is híven ragaszkodik tradicionális szokásához, miért is a hasznosat a kellemetessel egyesítve, az Aldunára és Herkulesfürdőre tanulmánykirándulást tervez, melyen Csongrádvármegye tanítóegyesülete is részt veend.

Ezek után felszólítjuk egyletünk tagjait, Délmagyarország tanfőfiatit és tanügybaráit, kik egyletünk XXXVI. nagy- és közgyűlésén részt venni óhajtanak és a tanítógyűlés nyújtotta kedvezményekre igényt tartanak, szíveskedjenek, tekintettel a mezőgazdasági és iparkiallítás látogatása következtében bizton beálló nagyszámu idegen forgalomra legkésőbb f. évi augusztus hó 10-ig a verseci XXXVI. tanítógyűlést rendezendő helyi bizottság helyettes elnökénél Boiger Károly verseci közs. isk. igazgatónál, teljes címük (név,

helység, utolsó posta) kitételével és 2 korona résztvevési díj beküldésével annyival is inkább jelentkezni, mivel a kitűzött határidő után beérkező jelentkezések sem a kedvezmények élvezetére, sem pedig a tanulmányutvon való részvételre vonatkozólag tekintetbe vétetni nem fognak.

Akik az aldunai kiránduláson részt venni óhajtanak, szintén a verseci helybizottság fent nevezett helyettes elnökénél 1 korona kirándulást rendező költség beküldése mellett jelentkeznek.

Most pedig az édes viszontlátás reményében egyletünk jelligéjével kívánjuk: „Bátran, gondosan és Istenben bízva — előre!“

Hazafias üdvözlettel

Fehértemplom, 1902. június hóban.

Az elnökség:

Molnár József, s. k.
egyl. alelnök.

Zsutty Béla, s. k.
egyl. titkár.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/2 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől délután 5 óráig; ugyanazon napokon este 1/2 órától 1/2 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délig gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad. Zuhanyfürdő egész nap.

Fogműterem. Erdélyi Mór fogtechnikus, a Koronaszálloda mellett.

Június 22. Országos vívőverseny.

Július 6. Kereskedő ifjak egyletének mulatsága a kinestári erdőben.

— **Az iparkiallítás.** Az ipartestületi előljáróság tegnap délután rendkívüli ülést tartott Laube Péter elnöke alatt, melyen a fölött tanácskoztak, hogy az augusztusi iparkiallításra az idegen ipartestületek küldötteinek fogadására tegyen-e az ipartestület különleges intézkedéseket. Az ipartestület úgy határozott, hogy miután a kiállítást nem az ipartestület rendezi, az esetleges fogadási és elszállásolási teendőket teljesen a kiállítás rendező-bizottságára bizza.

— **Megyés püspökünk állapota.** Dessewffy Sándor v. b. t. tanácsos, megyés püspök állapota — mint örömmel értesülünk — már annyira javult, hogy a beteg egyházfejedelem a tegnapi nap folyamán elhagyhatta betegágyát. Ha javulása tovább is ilyen mérvben halad, remélhető, hogy már legközelebb a szobát is elhagyhatja.

— **Püspöki körlevél.** Most jelent meg Dessewffy Sándor megyés püspök június havi körlevele. A körlevél közli a pápa Encyclicá-ját az „Oltári szentség ünnepléséről“, majd az ovodák nyári szüneteiről szóló miniszteri körrendeletéről ad hírt és Patzner István szentszéki ülnök, temesvárgyárvárosi plébános „Havi Közöny“ c. egyházi folyóiratát a papság különös figyelmébe ajánlja.

— **A Pavlovics-ügy.** Mint lapunknak jelentik, Aschinger Ferenc, szegedi főügyész-helyettes ma érkezett Nagyikikirádra, hogy a Pavlovics-affaire-ra vonatkozó vizsgálatot vezesse. A dél-eltől folyamán kihallgatták azt a két kalauzt, ki április hó 26-án azon a vonaton volt, melyen Pavlovics képviselő Nagyikikirádra érkezett.

— **Rajzkiallítás.** Tegnap délután nyílt meg a helybeli állami polgári iskola rajzkiallítása, mely e hó 29-éig nyitva marad. A kiállítás, mely számos szép szabadkézi és mértani rajzot, diszes stylszerű aquarell-festményt, természet utáni reprodukciót, továbbá a tanulók kaligrafiai és rondirási munkálatait tartalmazza, dícséretére válik Szalaváry Ede polgári iskolai rajztanárnak, kinek szakavatottsága és fáradhatatlan buzgalmaról tesz tanuságot. A kiállított rajzok közül különösen Cseh Mihály, Brancosovszky József IV. oszt., Czvetkov Vazul, Istvaneszy Mihály, Kende Géza III. oszt., Nedelykovics Száva és Haidvogel Géza II., Gálk J., Czink Gyula, Nagy Alajos I. osztálybeli tanulók szabadkézi és mértani rajzai továbbá, Ádám Ferenc IV. oszt. tanuló sikerült aquarell festményei válnak ki. A gipszminta utáni rajzolásban kitüntették magukat Nagy Mihály, Ádám Ferenc, Gavrilovits István, Haidvogel Géza és Nedelykovits Száva, a crayon-rajzolásban pedig Reisz Mihály és Holländer Sándor IV. oszt. tanulók. Az ép oly szép mint tanulságos rajzkiallításnak már eddig is számos megtekintője akadt. Ezzel kapcsolatosan felemlítjük, hogy holnap nyílik meg a főgimnázium rajzkiallítása is, a melyet lapunk holnap számában fogunk behatóbban méltatni.

— **Korn Arthur sajtópöre.** Korn Arthur pörében tegnap délután meghozta a szegedi esküdtszék verdiktjét, amely szerint az esküdtek Korn-t a nemzetiség elleni izgatásban vétkesnek találták. Ennek alapján a bíróság Korn Arthur hat havi államfogházra és 200 korona pénzbírságra, nem fizethető esetén további tíz

napi fogságra ítélte. A védő semmisségi panaszt jelentett be.

— Új ügyvéd. Dr. Millich Jakab, ügyvéd-jelölt, társas életünk e rokonszenves tagja, tegnap tette le Budapesten kitűnő sikerrel az ügyvédi vizsgát. Dr. Millich Nagybecskereken szándékozik ügyvédi irodát nyitni.

— Az érettségi vizsgák eredménye a kereskedelmi iskolában. Az állami felső kereskedelmi iskolában tegnap végződtek a szóbeli érettségi vizsgálatok, amelyeknek az eredménye a következő: Jelesen érett: Frank József, Benkő Gyula; jól érett: Pálmay István és Morán Béla; érett: Delfel F., Gausch János, Kelemen János, Roschits Imre, Veréb Tamás és Mattanovich Béla. Öt tanulót pótvizsgálatra utasítottak.

— Kereskedő ifjak mulatsága. A nagybecskereki kereskedő-ifjak egyesülete július 6-ikán a kincstári erdőben tudvalevőleg a „Tarka szinpad” közreműködésével mulatságot rendez. Ez a mulatság teljesen külön áll attól a mulatságtól, melyet szintén kereskedő-ifjak rendeznek július 5-ikén a kaszinóban. A kereskedő-ifjak egyesületének mulatságát rendező-bizottság különben június 21-én szombaton ülést tart, a melyen megállapítják a július 6-iki mulatság részletes programját.

— Megváltás. Valóságos megváltást jelent Hutter József, a Gyárfás-fele szeszgyár derék számadózára az az értesítés, amelyet a budapesti állatorvosi főiskola vezetősége küldött tegnap Nagybecskerek városához. Hutter Józsefet ugyanis néhány hónappal ezelőtt egy veszettnek látszó kutya megmarta. A szegény ember halálos rémülettel utazott föl Budapestre a Pasteur-intézetbe, ahol beoltották a veszettség ellen. Persze, ha még úgy meg is vagyunk győződve a Pasteur örökbecsű fölfedezésének biztonságáról, mégsem tudjuk magunkból teljesen kiirtani a szörnyű kétkedést s folytonos rettegéssel nézzük azt a forradást, amelyet a veszett kutya fogai okoztak. Ilyen szorongó érzéssel járt-kelt és dolgozott csüggedten Hutter József is, mióta a veszett kutya megmarta s bizony-bizony vessen követ rá, aki fittyet hányna a borzasztó marásnak. Hutter József kalváriája azonban most véget ért s meghozta rá a megváltást az a darab papiros, amelyet az állatorvosi főiskola küldött. Ezen a papiroson tudatja ugyanis a főiskola, hogy megvizsgálta és tanulmányozta annak a kutyanak a fejét, amely Hutter Józsefet megmarta s a vizsgálat során kiderült, hogy a kutya nem volt veszett...

— Öntözés és söprés. A közigazgatási bizottság legutóbbi ülésén szóba került, hogy városunk utcáit öntözés nélkül söprük, amiből olyan por keletkezik, hogy az öreg Szahara is megirigyelhetné. A bizottság ezért árt a városhoz, hogy gondoskodjék arról, hogy söprés előtt az utcákat öntözzék föl. A polgármester erre megfelelő intézkedésre utasította a rendőrséget. Aki azonban azt hinné, hogy ezzel rendben van a dolog és ezentul európaiasan végzik az utcák söprését, az nagyon csalódik. Az öntözés helyett ugyanis most újabb beadvány következik. Ezt a beadványt Reitter Oszkár rendőrkapitány intézte a városhoz, a melyben kifejti azokat a hiányokat, melyek majdnem lehetlenné teszik, hogy az utcákat rendszeresen locsolják. A kapitány elmondja, hogy csak egy olyan szivattyus csónak van az egész Bégaparton, a melyből meg lehet tölteni az öntöző kocsit. Ez a szivattyu a városház-utca irányában van elhelyezve a folyónál. Mig itt a kocsit megtöltik vízzel, betelik egy félóra, mig a kocsit valamire, például a vasut felé öntöz, beletelik egy másik félóra, mig visszajön, egy újabb félóra, mig megint megtöltik, ismét egy félóra. Ez azután összevéve két órai időt jelent, amíg az utcáknak tétlenül kell vesztegelniök, ha az öntözés után akarnak söpörni. Ez pedig lehetetlen. Hozzájárul ehhez az, hogy csak egy tömlő van s ha ez elromlik, akkor napokig egyáltalán nem is lehet öntözni. Azért tehát, ha a mai állapotokon a város változtatni óhajt és ezen változtatni kell is, a rendőrkapitány azt javasolja a városnak, hogy állíttasson föl legalább még két szivattyus csónakot: és pedig egyet a Martinuzzi-utca végén, egyet a Gizella-parton, úgy hogy az öntöző kocsit több ponton juthasson vízhez. Azonkívül szerezzon be a város tartaléktömlőket, hogyha az egyik tömlő elromlik, annak a helyreállításáig ne akadjon meg az öntözés. Remélhető, hogy a városi tanács megszívleli a rendőrkapitány javaslatait.

— Halálozás. Kiss Józsefet, lapunk förteldejét súlyos csapás érte. Édes atya Kiss József ma reggel 68 éves korában hosszabb szenvedés után meghalt. A Torontálmegyei takaré- és hitelbank régi derék alkalmazottját vesztette el benne.

— Az olvashatatlán házzámok. Említettük, hogy a rendőrkapitány felhívta a háztulajdonosokat, hogy a házzámokat ne meszeljék be és tartsák állandóan tisztán. A polgármester ma külön felszólította még a rendőrséget, hogy ezt az utasítást doboltassa ki és ismételtlen figyelmeztesse a háztulajdonosokat, hogy ha a rendeletnek nem tesznek eleget, szigorúan megbüntetik őket.

— A vásárhely—szentmiklósi vasut. Kevés vasutról beszéltek annyit, mint a hőmezővásárhely—makó—nagy-szentmiklósi helyi érdekű vasutról, melynek a javaslatá ma tegnap került a magyar képviselőház elé. Nem is akad annak a vasutnak ellenzője, csupán csak Endrey Gyula tartotta szükségesnek kifogásolni azt, hogy a vicinális építést ráerőszakolják a községekre. A képviselőház azonban nem ijedt meg Endrey ur mumusától és elfogadta a javaslatot.

— Az iparos inasok vizsgái. A községi inasiskolában június 20-ikán kezdődnek és 26-ig tartanak a vizsgálatok. Az ipartestület előjárósága tegnap ülésén a vizsgákhoz a maga részéről minden osztályba biztosul három-három előjárósági tagot jelölt ki.

— Hirdetmény. Ezennel közhírré tételük, hogy a vasuti kocsikban és az állomási helyiségben elhagyott tárgyak, u. m. bőröndök, táskák, kalapok, ruha és fehérneműk, botok, napernyők és esernyők stb. az alább felsorolt állomásokon árverés alkalmával, azonnali készpénzfizetés mellett el fognak adatni: Miskolc állomáson 1902. június 23-án d. u. 2 órakor, Kolozsvár állomáson 1902. június 24-én d. u. 2 órakor, Budapest nyugati állomáson 1902. június 28-án d. e. 9 órakor.

TÁVIRATOK.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése június 18-án.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, június 18.

A képviselőház mai ülésén Rátkay László ismét szóba hozta a Pavlovics ügyet.

Rátkay László indítványt nyújtott be, hogy a Ház az összeférhetlenségi törvénybe iktasson be egy szakaszt, amely a nemzeti-ségi képviselőkről rendelkezék.

Széll Kálmán nem tartja időszerűnek az indítványt, mert Pavlovics ügyében a vizsgálat még nincs befejezve és különben is fölösleges, mert a kormány az ilyen hazaáruló cselekedetekkel szemben a legnagyobb szigorral jár el.

Ezután áttértek a napirendre, melynek során tudomásul vettek az állami számvévszék jelentését, azután pedig tárgyalás alá vették a népfölkelők fölfegyverzéséről szóló javaslatot.

Münnich előadó ismertetése után Pichler Győző hevesen támadja a javaslatot, Solymossy Ödön báró a javaslat mellett, Buzáth és Várady ellene szólnak.

Erzsébet királyné emléke.

Budapest, június 18. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből jelentik, hogy a király Hochschneebergbe ment, ahol megtekintette Erzsébet királyné emléksobrát.

Trónörökösünk Angliában.

Budapest, június 18. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből jelentik, Ferenc Ferdinánd főherceg e hó 22-én utazik Londonba Edvard király koronázási ünnepéjére.

A pécsváradi választás.

Budapest, június 18. (A „Torontál” eredeti távirata.) A pécsváradi kerületben ma van a pótválasztás. A szavazatok eddig a következőleg oszlanak meg: Egy függetlenségi 349; Della Vedella néppárti 126.

A délvidéki kivándorlási kongresszus.

Budapest, június 18. (A „Torontál” eredeti távirata.) Temesvárról jelentik, hogy a délvidéki kivándorlási kongresszus rendező-bizottsága ma délelőtt ülést tartott. Az ülésen jelenvoltak Blaskovics Ferenc, Pattányzky Elek és Gorove László képviselők is. A bizottság kimondta, hogy a kongresszust augusztus 10—11-ik napjain tartják meg Temesvárott s előadókul egyuttal kijelölte Pattányzky Elek

orsz. képviselőt, Marton Andort, a torontálmegyei gazd. egyesület titkáráját és Cserháty Sándort.

Pavlovics ügye.

Budapest, június 18. (A „Torontál” ered. távirata.) A képviselőház folyosóján beszéltek, hogy Pavlovics Nagyikindán azért dühöngött különösen, mert a gyerekek a Kossuth-nótát énekeltek. Ezzel azonban a képviselőházban nem mert előhozakodni. Mondják azt is, hogy Pavlovics tegnap revolvert rejtett a zsebébe s úgy jelent meg a képviselőházban.

Képviselők afférje.

Budapest, június 18. (A „Torontál” eredeti távirata.) Nosz Gyula és Kulmann János képviselők között szóváltásból beesületbeli affér keletkezett, de eddig még párbajra nem került sor, mert beesületbírósgot hittak össze ügyükben.

Az angol király betegsége.

Budapest, június 18. (A „Torontál” eredeti távirata.) Londoni jelentések szerint Edvard király, ámbátor az utolsó időkben sokat gyengélkedett, elég jól érzi magát. A lapok nyugtalanító híreiből mi sem igaz.

A szász király állapota.

Budapest, június 18. (A „Torontál” eredeti távirata.) Egy Sybillenortból feladott távirat szerint a király agóniában fekszik.

Véres harc magyar kivándorlók és osztrák csendőrök között.

Budapest, június 18. (A „Torontál” eredeti távirata.) A ruttkai vonattal mintegy 300 felvidéki munkás akart utlevél nélkül kivándorolni. Csacán letartóztatták őket, de a kivándorlók megszöktek és gyalog mentek a határ felé. Tegnap értek oda, de a határon a már előre értesített osztrák csendőrök várták őket, akik a kivándorlókat feltartóztatták. Erre a munkások megtámadták a csendőröket, mire véres harc keletkezett. A csendőrök két embert agyonlőttek és sokakat megsebesítettek. A vizsgálatot megindították.

Az áradások.

Budapest, június 18. (A „Torontál” eredeti távirata.) Ugy a mármaros, mint az erdélyi áradások veszedelme megszűnt, mert a folyók mindenütt apadnak. Ujabb azonban a Maros áradásáról jelentenek aggasztó híreket.

A burok fegyverletétele.

Budapest, június 18. (A „Torontál” eredeti távirata.) Pretóriából jelentik, hogy Kitchener lord elismerő táviratot küldött a bur vezérének a fegyverletétel gyors és korrekt keresztülviteleért s abbeli reményét fejezte ki, hogy most már teljes lesz a béke a burok és az angolok között.

Öngyilkos török kapitány.

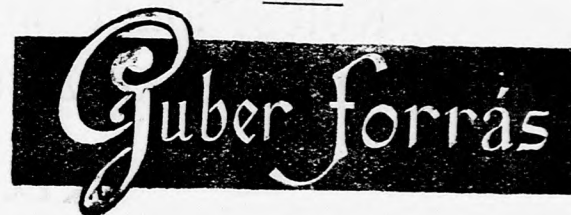
Budapest, június 18. (A „Torontál” eredeti távirata.) Persic Rokus effendi török tüzérkapitány tegnap Konstantinápolyból ideérkezett és a Páris-szállóba szállt. Este bezárkózott szobájába s mikor reggel bementek hozzá, agyonlőve holtan találták. Tettének okát nem tudják.

Határidő-üzlet.

Budapest, június 18. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén az üzletmenet csendes volt. Az árak nagyrészt változatlanok. A júliusi buza ára erősen emelkedett. Déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza júliusra	9.20—9.21
„ októberre	7.87—7.88
Rozs októberre	6.53—6.54
Uj tengeri	6.03—6.04
Tengeri augusztusra	5.10—5.11
Zab októberre	5.75—5.77
Repce	11.45—11.55

Nyiltér.*

Leghathatósabb arzén-vas-viz
vérszegénység, női betegségek, ideg- és bőrbetegségek ellen.
Kapható valamennyi gyógyszerárban és gyógyszerkereskedésben (droguistáknál). (71-20.11)

* Az e rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

Torontálvármegye alispánjától.

26.978/1902. szám.

519-3.2

Hirdetmény.

Torontálvármegye alispánja részéről közhirre tétetik, hogy a módosi trachomás elmebeteg-kórháznál egy igazgató-főorvosi állás 2000 korona, azaz kétezer korona készpénz évi fizetés és a kórház-épületekben természetbeni lakás és fűtés élvezete mellett a folyó évi július havában betöltendő lesz.

Felhivatnak ennél fogva mindazok, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy képességüket, valamint hogy trachomás elmebeteg kurzust végeztek, az erről szóló igazolványokat, azok akik hivatalban állanak hivatalfőnökeik útján, hivatalon kívül állók pedig illetékes polgármesterük vagy alispánjuk útján folyó 1902. évi június hó 28-áig annál is inkább nyujtsák be, mert a későbbben benyújtott kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Nagybecskereken, 1902. évi június hó 16-án.

Dr. Dellimanics Lajos
alispán.

Petrus Károly
egyenruhakészítő intézete
„A magyar testőrhöz”.
Polgári és katonaszabó
BÉCS,
VIII., Josefstädterstrasse 69.
Tigerstrasse 38. a lovassági
laktanyával szemben.
Készít
egyenruhákat
egyéves önkéntesek szá-
mára a legszolidabb ki-
vitelben
449-48.8
Árjegyzéket kívánatra bérmentve
küldenek.

Premier-kerékpár 1902.Legrégibb és
legjobb
gyártmány.Árjegyzék
ingyen.Divatos, ele-
gáns
kiállítás.Árjegyzék
ingyen.

Premier-Werke, Eger (Csehország).

(214-3530)

1115. kig. sz. 1902.

516-3.2

Arverési hirdetmény.

Alólirott községelöljáróság által ezen-
nel közhirre tétetik, hogy a képviselőtestü-
let folyó évi június hó 12-én 10. gyjk.
1902. szám 54. pont alatt kelt határozata
értelmében Idvor község tulajdonát
képező 540 katasztrális hold réti szántó-
föld (Csaiszik) folyó évi október hó 15-től
számítandó 6 egymásután következő évre,
azaz 1908. évi október hó 15-ig, illetve a
kukoricatörés teljes befejeztéig folyó évi
július hó 17-én d. e. 9 órakor a község
tanácstermében zárt írásbeli versenytárgya-
lással összekötött szóbeli nyilvános árve-
rés útján haszonbérbe fog adatni.

Kikiáltási ár egy évre 20.000 korona,
az árverezni szándékozók az árverés meg-
kezdése előtt a községi bíró kezéhez 2000
korona bántpénzt tartoznak letenni.

A zárt írásbeli ajánlattevők kötelesek
ajánlatuk mellé 2000 korona bántpénzt
csatolni; az ajánlatban világosan kiteendő
a megígért évi haszonbér és hogy az
ajánlattevő az árverési feltételeket, melyek
a hivatalos órák alatt a jegyzői irodában
bármikor betekintheők és lemásolhatók,
ismeri és azok rendelkezésének minden-
ben aláveti magát.

Hiányosan felszerelt, le nem pecsételt
vagy a szóbeli árverés befejezte után be-
adott ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Kelt Idvoron, 1902. évi június hó
14-én.

Bakonyi László,
segédjegyző.

Marjanov Ilíja,
bíró.

Pancsovai szolgabírószágtól.

3877. szám. 1902.

523-2.1

Pályázati hirdetmény.

A járási gyepmester állásáról lemond-
ván, a pályázatot ezennek kirom.

Felhivom ennél fogva, miszerint a
pályázni szándékozók kérvényeiket a ren-
delkezésükre álló okmányokkal, valamint
erkölcsi és vagyoni bizonyítványikkal
folyó évi június hó 30-áig ide mutas-
sák be.

A javadalmazást a megyei szabály-
rendelet szabályozza.

A később beérkezett kérvények figye-
lembe vétetni nem fognak.

Pancsova, 1902. évi június hó 14-én.

Dr. Gyertyánffy.

főszolgabíró.

Torontálvármegye alibunári járás főszolgabírójától.

2937. kig. sz. 1902.

521-3.2

Pályázati hirdetmény.

Szám os községében megüresedett
egy segédjegyzői és egy irnok-végrehajtói
állásra pályázatot hirdetek.

A segédjegyző évi javadalmazása 1000
korona, az irnok-végrehajtó fizetése 800
korona.

Felhivom mindazokat, kik ezen álláso-
kat elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen
felszerelt kérvényeiket hozzám június 30-ig
nyujtsák be.

Alibunár, 1902. évi június hó 13-án.

Radonits,

főszolgabíró.

**BLICKENSCHERFER -:-
IRÓGÉP**

egyszerűsége és jótállás melletti tartóssága mel-
lett magában egyesíti az ily rendszerű gépek ösz-
szes előnyeit. Tiszta, világos írás, kicserélhető
betűkerék valamennyi nyelvben és írásban.

Ára 175 és 225 Márka. Néhány év alatt 68.000
ilyenmü gép adatott el.

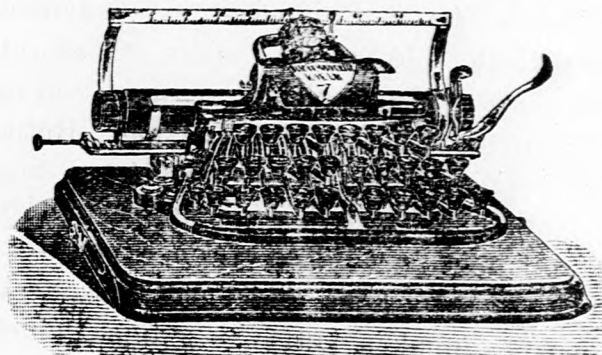
A gép bemutatása vagy próbára való szállítása készséggel
eszközöltetik. — Árjegyzék bérmentve.

Groyen és Richtmann

Mauritiussteinweg 84. és Hohestrasse 105.

K Ö L N.

471-20.6

(D. R.-P. Nr. 53295, 59697, 64836, 70716, 81061.)

F i ó k:

Berlin,

Kronenstrasse 68/69.

A nagyszebeni földhitelintézet

rendkívül előnyös feltételek mellett nyujt
jelzálogkölcsonöket 30¹/₂, 38 és 40¹/₂ évi fel-
éves részletekben (annuitásokban) való tör-
lesztésre, mely részletekben kamat és tőke-
törlesztés befoglaltatik. A kölcsönök kész-
pénzben, a záloglevelek teljes névértékében
fizettetnek ki.

Kölcsönöket közvetit és közelebbi fel-
világosítással készségesen szolgál

Kadelsburger L.,
Nagybecskerek.

498-10.4

WEHNER GYÖRGY

URI ÉS NŐI DIVAT KERESKEDŐ
NAGYBECSKEREKEN.....

LEGUJABB

FÜZŐ KÜLÖNLEGES-
SÉGEIT ajánlja
igen olcsó árban.

AJOUR (Comod) FÜZŐ

frt 2.-

ILONA FÜZŐ (félmagas)

frt 2.50

REFORM, legujabb sza-
básu egyenes blanchett

frt 5.-

(89-40.13)